
LEDARHANDLEDNING

SAMTIDSKONST, PUBLIK OCH ARRANGÖRSKAP

Kerstin Selén, Sensus studieförbund

Riksställningar
Swedish Exhibition
Agency

SVERIGES KONSTFÖRENINGAR

sensus

INTRODUKTION

Samtidskonst, publik och arrangörskap

Denna handledning vill vara ett stöd för dig som ska leda studiecirkel i *Samtidskonst, publik och arrangörskap*. Studiecirkelns grundmaterial är boken *Konsten att ställa ut samtidskonsten*.

Handledningen är inte en manual som ska följas från A till Ö utan ska uppfattas mera som ett recept. Ju säkrare du känner dig, desto friare förhåller du dig till receptet. När du vet ungefär hur soppan ska smaka byter du ut ingredienser, håller i en skvätt vin eller grädde, klipper i den färska kryddört du råkar ha i trädgården eller på fönsterbrädan...

Precis som du när du ska laga mat plockar fram alla ingredienser innan du börjar laga till rätten, ska du läsa hela handledningen innan du har din första träff med cirkeln.

Dessutom bestäms cirkeln i mycket hög grad av dem som är deltagare. Du kan ha hundra cirklar i samma ämne och de är alla olika. Det är en anledning till varför det är så roligt, stimulerande och lärorikt att vara cirkelledare.

Den här handledningen föreslår att studiecirkeln har åtta sammankomster à två studietimmar. Om ni är så lyckligt lottade att ni är på en ort där det finns mycket konst att uppleva är det idé att planera in ett antal gemensamma studiebesök med konstupplevelser och plats för samtal om hur konsten presenteras. Utöka då träffen med en studietimme. För in varje timme på den närvaroförteckning du får från Sensus.

Den första delen av handledningen handlar om allt det man behöver veta och tänka på innan man ska leda sin första studiecirkel kring boken.

Därpå presenteras ett förslag på upplägg för varje cirkelsammankomst. Vid den första viktiga sammankomsten handlar det mest om att lägga en god grund för studiecirkeln. En struktur för cirkeln att förhålla sig till och en metod för samtal om studiematerialet föreslås. Vid den andra

träffen går gruppen in på första kapitlet och så arbetar man vidare, ett kapitel per sammankomst, enligt den föreslagna samtalsmetoden. Till varje kapitel ges ytterligare ett antal uppslag för samtal kring det aktuella temat.

I samband med varje kapitel finns plats för egna anteckningar. Här kan du skriva ner det du vill minnas till nästa gång som inte står i materialet. Det kan exempelvis handla om tankar och idéer från cirkeldeltagarna.

Sist i handledningen finner du beskrivningar av de metoder/övningar som föreslås och andra praktiska tips.

Studiecirkelns idé

- En studiecirkel är en grupp människor som lär sig tillsammans och av varandra. Allas erfarenheter och synpunkter är viktiga.
- Ledaren är (oftast) en i gruppen som söker kunskap och behöver inte ha mer ämneskunskaper än de övriga.
- Gruppen sätter tillsammans upp mål för cirkeln och kommer överens om upplägg.
- Alla tar ansvar för sitt eget lärande.

Gruppen

- Omkring sju deltagare är optimalt i en cirkel där alla ska komma till tals och alla ska orka – och hinna – lyssna på de övriga.
- I en grupp med mellan fem och nio deltagare finns massor av erfarenheter, kunskap, synpunkter och idéer och man får plats runt ett bord. I bästa fall runt ett runt bord – i cirkel.

Ledaren

- Ledaren ska vara ”steget före” och initiera övningar och samtal.
- Ledaren skapar trygghet genom att vara tydlig och använda metoder där allas erfarenheter kommer till sin rätt och metoder som befrämjar ett respektfullt lyssnande.
- Ledaren återför gruppen till ämnet om samtalet svävar ut.
- Ledaren är positiv, uppmuntrande och icke-dömande.
- Ledaren har kontakten med Sensus. Där får du pedagogiskt och praktiskt stöd. Ta vara på de utbildnings-

tillfällen som erbjuds för att utveckla dina kunskaper i pedagogik och ledarskap.

- På Sveriges Konstföreningars riksförbund finns en verksamhetsutvecklare/konstbildare som gärna stöttar dig.
- Du kan även kontakta Riksutställningar för råd och inspiration. Skriv till info@riksutstallningar.se. Ditt mejl vidarebefordras till rätt person.

Studiematerial

Studiecirkelns grundmaterial är *Konsten att ställa ut samtidskonsten*, men gruppen står fri och ska uppmuntras att ta in annat material som är relevant och aktuellt: utställningar/konsthändelser, konstkritik, artiklar, konstkataloger, böcker, bilder, filmer...

Att ha koll på före cirkelns start

Lokal

- Be Sensus om hjälp med studielokal om ni inte har tillgång till egna bra lokaler. Tillgången på lokal är en faktor bland andra som styr vilken tid studiecirkeln kan hållas, så ta kontakt med Sensus i god tid om ni behöver hjälp med lokal.
- Håller ni till på en ort där studiet av boken kan kompletteras av besök på konsthallar och gallerier kanske ni kan förlägga några av era träffar på ett närliggande café?
- Vid några av träffarna behöver ni whiteboard eller blädderblock – och fungerande pennor.
- Behöver ni datorprojektor för att kunna se bilder och filmer?

- Det måste gå att fixa kaffe och te. Kaffepausen är viktig. Fundera redan nu över hur den ska ordnas. Prata med Sensus!

Tillgänglighet

Ta reda på om någon av deltagarna har en funktionsnedsättning som bör tas hänsyn till då man bokar lokal, planerar en utflykt eller köper kaffebröd. Det kan röra sig om andra funktionsnedsättningar än sådana som är synliga, exempelvis allergi eller hörselnedsättning.

Ekonomi

Gör en kalkyl i samråd med Sensus. Vilka är kostnaderna? Hur ska de täckas?

Rekrytering av deltagare

- Hur kan distriktet hjälpa till? Hur kan Sensus hjälpa till?
- Formulera en inbjudan (se förslagstext i slutet av handledningen).
- Bra tillfällen att rekrytera kan vara i samband med konstföreläsningar och utställningar.
- Kom överens med Sensus om hur anmälan ska gå till. Direkt till webben?

Material

- Studiematerialet *Konsten att ställa ut samtidskonsten* kan beställas gratis från Sensus.
- Deltagarna ska ha boken senast vid den första cirkelsammankomsten.

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

VÄLKOMMEN!

*Den första sammankomsten är viktig för att skapa trygghet och få ”styrfart”.
Vid första träffen ska ni lära känna varandra, sätta upp mål och spelregler för er
studiecirkel, samtala om arbetssätt och komma igång.*

Du som är ledare bör vara på plats i god tid. Gör dig hemmastadd i lokalerna. Välkomna deltagarna. Berätta var toaletterna är och annat praktiskt som att ni kommer att ha en kaffepaus. (Jätteviktigt!)

Presentation

Presentera er gärna för varandra genom att använda Bildspråk. Bildspråk kan lånas av Sensus. I metoddelen ser du hur en sådan presentation går till. Människor berättar ofta rätt oväntade saker vid Bildspråkspresentationer, därför är de också intressanta i grupper där några personer känner varandra väl. Bildspråk rekommenderas varmt!

HÄR ÄR YTTERLIGARE ETT FÖRSLAG PÅ EN METOD FÖR PRESENTATION

- Be deltagarna att leta efter någon sak som de har i väskan eller bär på sig och som berättar något om honom eller henne.
- Berätta att ni ska tala om vad ni heter och med några få meningar berätta varför just den här saken valdes.
- Sätt själv igång presentationsrundan genom att säga: ”Jag kan börja. Jag heter Lena Larsson. I väskan hittade jag en påse hundgodis. Jag har en tax som håller mig sällskap på långa skogspromenader.” (Detta är alltså ett exempel på hur det kan låta.)
- Nicka mot personen som sitter till höger eller vänster om dig. Troligen går hen igång utan att du behöver säga något.
- Och så går ni laget runt.

Om någon börjar bre ut sig för mycket sätter du vänligt men bestämt stopp genom att avbryta och säga förslagsvis: ”Vi gör bara en ganska kort presentation nu, så vi låter ordet gå vidare.” Om någon nu börjar berätta varför hen vill delta i cirkeln kan du avbryta med att ”Just det där kommer vi snart till. Nu fortsätter vi presentationsrundan.”

Förväntningar och mål

FÖRVÄNTNINGAR PÅ STUDIECIRKELN

Det är viktigt att tidigt prata om de förväntningar som finns på cirkeln. Det kan se så olika ut hos deltagarna, och nu ska alla samsas i samma cirkel.

- Inled med ett samtal om förväntningar i ”bikupor”. (Det betyder att gruppen delar in sig i smågrupper om två eller tre personer. När alla pratar uppstår ett surr.)
- Samla in alla förväntningar. Anteckna gärna punktvis på whiteboard eller på blädderblock.
- Bidra med dina egna förväntningar. (En fullt legitim förväntan är att träffa intressanta människor.)

- Sammanfatta de gemensamma förväntningarna som kom fram.
- Hur gör ni med de mera udda förväntningarna? Ni kanske behöver ett samtal om ambitionsnivå. Om det finns deltagare med orimliga förväntningar på studiecirkeln behöver du som ledare kommentera det.

MÅL FÖR STUDIECIRKELN

- Skriv ”Mål” på ett nytt blädderblocksblad.
- Formulera tillsammans förväntningarna som mål och skriv upp dem under rubriken.
- Det kan hjälpa gruppen att hålla fokus om målskrivningen sitter uppe på väggen vid varje träff.

Passa på att ta upp de förväntningar som ni eventuellt har på varandra. Berätta hur du ser på ledarrollen. Det kan finnas deltagare som förväntar sig att du ska ”lära ut”. Det kan finnas deltagare som behöver höra att allas delaktighet kännetecknar en studiecirkel. Tala om att det i gruppen finns otroligt mycket kunskap. Alla ska bidra utifrån sina kunskaper och erfarenheter till att studiecirkeln blir intressant. Den som har mindre erfarenhet kanske har desto intressantare frågor.

Spelregler

Sätt gemensamt upp regler för hur ni ska vara mot varandra. När man vet vad som gäller – och man själv har varit med och bestämt det – flyter samspelet bättre. Här är en metod, en ”tvärtom-övning”:

- Fråga deltagarna hur vi ska bete oss för att cirkeln ska bli så ineffektiv, tråkig och otrevlig som möjligt. Be dem att bara slänga ur sig det första de kommer på.
- Du antecknar det som sägs som stolpar på whiteboard eller blädderblocksblad. Det här är en ”brainstorm” och det som sägs ska inte kommenteras eller värderas. Bidra själv till listan.
- Skriv Spelregler för vår cirkel på ett nytt blädderblocksblad
- Nu ska ni tillsammans formulera varje punkt på listan till sin motsats.
- Formulera er dessutom positivt. Hellre än ”Vi avbryter inte varandra” ”Alla får tala till punkt.”
- Snart har ni gruppens spelregler. Det kan hjälpa gruppen att hålla sig till reglerna om de sitter uppe på väggen vid varje träff.

Arbetsätt

Cirkelns arbetsätt styrs av vad ni vill åstadkomma, vad ni har för resurser, exempelvis i form av erfarenheter och konst inom räckhåll, och – förstås – av er ambitionsnivå och energi. Det här samtalet kom troligen igång då ni pratade om era förväntningar. Vad har ni med er i bagaget? Finns det deltagare som har erfarenhet av att ha arrangerat utställningar tidigare? Finns det konstnärer bland deltagarna? Ta vara på alla erfarenheter som finns av arrangörskap. Det kanske är så att någon deltagare står i begrepp att arrangera en utställning eller konsthändelse? Använd erfarenheterna och idéerna som exempel att lära av när ni går igenom ett konstprojekts olika arbetsuppgifter, vare sig ni tittar bakåt eller framåt.

- Fråga alltså deltagarna om någon har erfarenheter av att arrangera en utställning/ konsthändelse. Låt frågan gå laget runt. Tala om att detta är en inventering och att ni inte ska gå in på några detaljer nu.
- Titta tillsammans igenom boken *Konsten att ställa ut samtidskonsten*. Ska ni utgå helt och hållet från boken och hålla er till den och de erfarenheter som finns i gruppen, eller kan ni tillsammans komma på annat som kan berika cirkeln? Se utställningar? Träffa gallerister? Be att få särskild guidning eller samtal med publikansvarig på konsthall? Vilka möjligheter finns att se samtidskonst på er ort? Vad finns i offentlig miljö? Utomhus? I kommunhus? Skolor? Kyrkor?
- På exempelvis Riksutställningars och på Sveriges Konstutställningars hemsida finns material som berör studiecirkelns teman. Ska ni fördela spaningsuppdrag så att någon inför varje träff har tittat efter kompletterande material och presenterar det?

- Ska ni ge utrymme för aktuell konstkritik i pressen och för konst- och kulturdebatt?
- Varje deltagare bör förbereda sig genom att läsa igenom det avsnitt som ska behandlas inför respektive sammankomst.

DEN VIKTIGA KAFFEPAUSEN

I samband med samtalet om cirkelns arbetssätt kan det vara läge att ta upp frågan om hur ni gör med kaffe-pausen. Förbered den frågan genom att ha med dig ett förslag. I vissa studielokaler finns en maskin som var och en kan hämta kaffe ifrån. I andra lokaler måste gruppen brygga kaffet själva. Ska ni turas om att ta med bröd eller kan det ordnas på annat sätt? Det får inte bli så ambitiöst och jobbigt – eller så dyrt – att någon känner sig pressad.

Struktur för studiecirkeln – ett förslag

Nu har ni samtalat om era förväntningar, ni har satt upp mål och kommit överens om spelregler och arbetssätt för cirkeln. Du har i förväg läst igenom studiematerialet, åtminstone så pass att du har god koll på vad det handlar om. Nu ska du, utifrån det du hämtat in, ge förslag på ett upplägg för cirkeln. En fast struktur skapar trygghet och arbetet blir mer effektivt när det är tydligt vad som gäller. En studietimme är 45 minuter. Om cirkeln träffas exempelvis mellan kl. 19 och 21 så blir det två studietimmar om ni lägger in en halv timmes kafferast.

Här är tips på en ”grundstruktur” för studiecirkeln där ni kan dra ifrån eller lägga till:

- **Backspegel** – Vad var det vi talade om senast vi sågs? Är det någon fråga kring temat som dröjer kvar eller uppstått sedan sist? Är det någon särskild tanke kring temat som uppstått sedan sist? Har någon spanat kring eller hittat svar på någon fråga som senast uppstod? Backspegeln är särskilt värdefull därför att de kunskaper/teorier som gruppen tog till sig vid förra träffen nu haft lite tid att möta vardagen/praktiken. Det har funnits tid för eftertanke. I eftertanken uppstår nya tankar, det är viktigt att de får sitt utrymme och tas till vara. Låt backspegeln få den tid den behöver.
- **Dagens tema – studiematerialet.** Till dagens träff har kapitlet X lästs: Vilka frågor väcktes hos er? Gå laget runt så att alla får upp sin fråga för diskussion. Är det något som behöver undersökas vidare? Vem tar i så fall ansvar för det? (Och det som då kommer fram tas upp vid nästa träffs backspegel.) Vad i texten vill ni samtala om?
- **Dagens tema – gruppens erfarenheter.** Vilka erfarenheter finns i gruppen kring dagens tema utöver dem som kommit fram vid boksamtalet?
- **Eventuell spaning** – har någon gjort en spaning kring dagens tema att delge gruppen? Här finns också platsen för aktuella konsthändelser och aktuell konstdebatt.
- **Eventuell extern resurs** – Har ni bett någon med särskild kunskap komma? När är det artigast och vet-tigast att den personen framträder? Som första punkt eller efter kaffet?
- **Inför nästa träff** – Vad ska läsas på? Vad ska spanas efter?
- **Checka ut** – En enkel utvärdering eller sammanfattning av träffen. Några metodtips för utcheckning finns längst bak i det här materialet under rubriken Metoder för delaktighet. Variera metoderna.

FÖRSLAG

Förlägg minst en av träffarna vid en utställning av samtidskonst/en konsthändelse. Använd metoden Tala konst, tala liv. (Handledning finns på Sensus och på Sveriges Konstföreningars hemsida.) Betrakta konsthändelsen/utställningen också ur ett arrangörsperspektiv. Hur är utställningen komponerad, hängd? Hur fungerar marknadsföringsmaterialet (ur exempelvis ett tillgänglighetsperspektiv)? Vad vill utställningen säga betraktaren? Får betraktaren stöd i att förstå konsten, genom exempelvis texter?

Nu börjar konstsamtalet...

Nu har ni pratat ihop er. Ni har säkert också druckit kaffe eller te. Det är dags att komma igång med studiecirkelns egentliga tema. Det första kapitlet: "Svar på frågan: Vad är samtidskonst?" läser ni till nästa träff och diskuterar texten då. Men ni kan börja samtalet om samtidskonst.

FÖRSLAG

- Ställ frågan: "Vad tänker du på när du hör ordet 'samtidskonst'?" Gå laget runt och låt var och en med några ord tala om vad hen tänker på.
- Läs det andra, långa, stycket på sidan fyra i studiebookens inledning. Var och en kan läsa den tyst för sig själv, eller så frågar du om någon i gruppen vill läsa stycket högt. Hur tänker ni kring det som sägs i texten. Gör ytterligare en runda.

Inför nästa träff

När det är dags att runda av träffen:

Påminn om att ni till nästa träff ska förbereda er genom att läsa första kapitlet "Svar på frågan: Vad är samtidskonst?".

Ett riktigt bra metodtips: Be deltagarna att läsa aktivt, med pennan i handen. Be dem att stryka under *det i texten som väcker frågor* hos dem och markera med frågetecknen i marginalen. Be dem att stryka under *det i texten som ger aha-upplevelser och det som de särskilt fastnat för och vill höra andras tankar om* och markera med utropstecken i marginalen. Du som är ledare läser förstås på samma sätt. Understrykningarna hjälper er att snabbt komma in på de frågor som engagerar just er.

Uppmuntra till spaning kring temat för nästa träff.

Checka ut

Se metodtips i slutet av detta material.

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

SVAR PÅ FRÅGAN: VAD ÄR SAMTIDSKONST?

Följ det upplägg ni kommit överens om. Här ges ett förslag:

Backspiegel

(se metodtips)

Dagens tema – studiematerialet

Gör en runda då allas understrykningar med frågetecken tas upp: ”Då ni läste texten, vilka frågor väcktes hos er?” Samtala om varje fråga. Är det någon fråga som ni inte kan reda ut tillsammans? Vem av er kan då till nästa gång söka ett svar/spana kring frågan?

Gör en runda då allas understrykningar med utropstecken tas upp. Samtala om understrykningarna.

På sidan 15 ger Håkan Nilsson själv några uppslag för samtal. Ta upp de frågor som inte behandlats i er genomgång av frågetecken och utropstecken.

Dagens tema – gruppens erfarenheter

Vill någon ta upp något/berätta något utifrån egen erfarenhet av temat?

Spaning

Har någon gjort en spaning kring dagens tema?

Ytterligare uppslag för samtal

Om du är medlem i en konstförening: Vilka utmaningar ger Håkan Nilssons text dig/föreningen?

Inför nästa träff

Påminn om tid. Om ni inte håller till på samma ställe nästa gång, var mycket tydlig med var ni ska vara.

Påminn om att deltagarna bör förbereda sig genom att läsa nästa kapitel i studieboken med penna i handen och göra sina understrykningar med fråge- och utropstecken.

Uppmuntra till spaning kring temat för nästa träff.

Checka ut

Se metoddelen.

SAMARBETEN OCH KOLLEKTIVA ARBETSPROCESSER

Följ det upplägg ni kommit överens om. Här ges ett förslag:

Backspegel

Se metodtips.

Dagens tema – studiematerialet

Gör en runda då allas understrykningar med frågetecknen tas upp: ”Då ni läste texten, vilka frågor väcktes hos er? Samtala om varje fråga. Är det någon fråga som ni inte kan reda ut tillsammans? Vem av er kan då till nästa gång söka ett svar/spana kring frågan?

Gör en runda då allas understrykningar med utropstecken tas upp. Samtala om understrykningarna.

Dagens tema – gruppens erfarenheter

Vill någon ta upp något/berätta något utifrån egen erfarenhet av temat?

Spaning

Har någon gjort en spaning kring dagens tema?

Ytterligare uppslag för samtal

Om du är medlem i en konstförening: Vilka utmaningar ger Pontus Rauds text dig/föreningen?

Vad betyder samtalet kring en konstupplevelse för dig?

Beskriv tillsammans hur konstscenen ser ut på er ort.

- Vilken roll spelar konstföreningen?
- Vilken roll skulle konstföreningen under optimala förhållanden kunna spela?
- Vad kan ni göra för att nå dit?

Om ni använder metaforen ”bil” för er konstförening (se nedtill på sidan 22 i boken):

- Hur välfungerande är bilen?
- Vad behöver er förening eventuellt utveckla för att bli en välfungerande ”bil”?
- Hur gör ni det?

Utvärdering

Nu är ni vid slutet av den tredje sammankomsten. Gör en enkel utvärdering av hur er cirkel fungerar. Poängen är att se vad som fungerar bra och att kunna justera det som kanske inte fungerar så bra.

Titta på de punkter ni skrev under rubriken ”Förväntningar” och gå igenom dem punkt för punkt:

- Är vi på rätt spår?
- Kan vi göra något bättre?

Titta också på era spelregler, punkt för punkt:

- Följer vi dem?
- Kan vi göra någonting bättre?

Inför nästa träff

Påminn om tid. Om ni inte håller till på samma ställe nästa gång, var mycket tydlig med var ni ska vara. Påminn om att deltagarna bör förbereda sig genom att läsa nästa kapitel i studieboken med penna i handen och göra sina understrykningar med fråge- och utropstecken.

Uppmuntra till spaning kring temat för nästa träff.

Checka ut

Se metodtips.

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

FINANSIERING AV KONSTUTSTÄLLNINGAR

Ett tips: Kolla med länets konstkonsulent om hen kan bidra med tips om finansieringsmöjligheter på er ort. Konstkonsulenten kan också tipsa om samarbetsmöjligheter. Kanske kan hen medverka under en del av er sammankomst, berätta och svara på frågor? (Konstkonsulenten kan ge tips om konstnärer och kan kanske också vid något tillfälle hålla en konstvisning.)

Backspiegel

Se metodtips.

Dagens tema – studiematerialet

Gör en runda då allas understrykningar med frågetecknen tas upp: ”Då ni läste texten, vilka frågor väcktes hos er? Samtala om varje fråga. Är det någon fråga som ni inte kan reda ut tillsammans? Vem av er kan då till nästa gång söka ett svar/spana kring frågan?

Gör en runda då allas understrykningar med utropstecken tas upp. Samtala om understrykningarna.

Dagens tema – gruppens erfarenheter

Vill någon ta upp något/berätta något utifrån egen erfarenhet av temat?

Spaning

Har någon gjort en spaning kring dagens tema?

Ytterligare uppslag för samtal

Om du är medlem i en konstförening: Vilka utmaningar ger Stefan Karlssons text dig/föreningen?

Har er konstförening hamnat i en ”box”?

Finn det något som hämmar utvecklingen av nyskapande konsthändelser? Vad, i så fall?

Inför nästa träff

Påminn om tid. Om ni inte håller till på samma ställe nästa gång, var mycket tydlig med var ni ska vara. Påminn om att deltagarna bör förbereda sig genom att läsa nästa kapitel i studieboken med penna i handen och göra sina understrykningar med fråge- och utropstecken.

Uppmuntra till spaning kring temat för nästa träff.

Checka ut

Se metoddelen.

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

GENOMFÖRANDE – FRÅN TEORI TILL PRAKTIK

Följ det upplägg ni kommit överens om. Här ges ett förslag:

Backspiegel

Se metodtips.

Dagens tema – studiematerialet

Gör en runda då allas understrykningar med frågetecknen tas upp: ”Då ni läste texten, vilka frågor väcktes hos er? Samtala om varje fråga. Är det någon fråga som ni inte kan reda ut tillsammans? Vem av er kan då till nästa gång söka ett svar/spana kring frågan?

Gör en runda då allas understrykningar med utropstecken tas upp. Samtala om understrykningarna.

Dagens tema – gruppens erfarenheter

Vill någon ta upp något/berätta något utifrån egen erfarenhet av temat?

Spaning

Har någon gjort en spaning kring dagens tema?

Ytterligare uppslag för samtal

Om du är medlem i en konstförening: Vilka utmaningar ger Johan Ågrens text dig/föreningen?

Inför nästa träff

Påminn om tid. Om ni inte håller till på samma ställe nästa gång, var mycket tydlig med var ni ska vara. Påminn om att deltagarna bör förbereda sig genom att läsa nästa kapitel i studieboken med penna i handen och göra sina understrykningar med fråge- och utropstecken.

Uppmuntra till spaning kring temat för nästa träff.

Checka ut

Se metoddelen.

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

CURATOR

– MEDBROTTSLING, KONTROLL- FREAK OCH MULTI-TASKER

Backspegel

Se metodtips.

Dagens tema – studiematerialet

Gör en runda då allas understrykningar med frågetecknen tas upp: ”Då ni läste texten, vilka frågor väcktes hos er? Samtala om varje fråga. Är det någon fråga som ni inte kan reda ut tillsammans? Vem av er kan då till nästa gång söka ett svar/spana kring frågan?

Gör en runda då allas understrykningar med utropstecken tas upp. Samtala om understrykningarna.

Dagens tema – gruppens erfarenheter

Vill någon ta upp något/berätta något utifrån egen erfarenhet av temat?

Spaning

Har någon gjort en spaning kring dagens tema?

Ytterligare uppslag för samtal

En runda om en konstupplevelse

Låt var och en få berätta, utan att någon avbryter eller kommenterar. De som inte talar lyssnar tills det blir deras tur att berätta (se metoden ”Runda” i metoddelen.):

Har du varit med om en konsthändelse som betytt särskilt mycket för dig? En händelse som påverkat dig och ditt liv, som kanske förändrat hur du ser på omvärlden och på dig själv.

Om du är medlem i en konstförening: Vilka utmaningar ger Power Ekroths text dig/föreningen?

Hur aktivt eldar er konstförening under det egna engagemanget genom att besöka konstnärateljéer och konsthändelser?

Vad skulle ni kunna göra för att stärka engagemanget?

Inför nästa träff

Påminn om tid. Om ni inte håller till på samma ställe nästa gång, var mycket tydlig med var ni ska vara. Påminn om att deltagarna bör förbereda sig genom att läsa nästa kapitel i studieboken med penna i handen och göra sina understrykningar med fråge- och utropstecken. Uppmuntra till spaning kring temat för nästa träff.

Checka ut

Se metoddelen.

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

HA KOLL! HÅLL PÅ! HÄNG MED! HÅLL I! HA KUL!

Backspiegel

Se metodtips.

Dagens tema – studiematerialet

Gör en runda då allas understrykningar med frågetecknen tas upp: ”Då ni läste texten, vilka frågor väcktes hos er? Samtala om varje fråga. Är det någon fråga som ni inte kan reda ut tillsammans? Vem av er kan då till nästa gång söka ett svar/spana kring frågan?

Gör en runda då allas understrykningar med utropstecken tas upp. Samtala om understrykningarna.

Dagens tema – gruppens erfarenheter

Vill någon ta upp något/berätta något utifrån egen erfarenhet av temat?

Spaning

Har någon gjort en spaning kring dagens tema?

Ytterligare uppslag för samtal

Om du är medlem i en konstförening: Vilka utmaningar ger Johanna Uddéns text dig/föreningen?

Hur skulle ni kunna göra för att inventera användbara talanger i föreningen utanför styrelsen?

På sidan 71 finns en lista med tips och uppmaningar. Vad är viktigast för er konstförening att ta till sig/åtgärda?

- Be cirkeldeltagarna att läsa igenom listan och (utan att tänka alltför länge) rangordna punkterna så att de sätter en 1:a för det de tycker är viktigast, en 2:a för det näst viktigaste o.s.v.
- Jämför sedan era prioriteringar med varandra och låt det som kommit högst i era rangordningar bli utgångspunkter för samtal: Hur får ni till detta?

Inför nästa träff

Påminn om tid. Om ni inte håller till på samma ställe nästa gång, var mycket tydlig med var ni ska vara. Påminn om att deltagarna bör förbereda sig genom att läsa nästa kapitel i studieboken med penna i handen och göra sina understrykningar med fråge- och utropstecken. Uppmuntra till spaning kring temat för nästa träff.

Checka ut

Se metoddelen.

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

PROJEKTBESKRIVNING OCH UTVÄRDERING – SAMT AVSLUTNING AV CIRKELN

Vid sista träffen är det dags att knyta ihop säcken.

Backspiegel

Se metodtips.

Dagens tema – studiematerialet

Gör en runda då allas understrykningar med frågetecknen tas upp: ”Då ni läste texten, vilka frågor väcktes hos er?”
Gör en runda då allas understrykningar med utropstecken tas upp. Samtala om understrykningarna.

Dagens tema – gruppens erfarenheter

Vill någon ta upp något/berätta något utifrån egen erfarenhet av temat?

Spaning

Har någon gjort en spaning kring dagens tema?

Ytterligare uppslag för samtal

Om du är medlem i en konstförening: Vilka utmaningar ger texten dig/föreningen?

Utvärdering av ert studiecirkelarbeta

Sensus menar att god kvalitet på en studiecirkel är när målen uppfyllts och när deltagarna känner att deras behov tillgodosetts och deras förväntningar bemötts.

FOKUS PÅ MÅLEN

Titta på målen för studiecirkeln som ni tog fram vid er första träff. Gå igenom dem punkt för punkt: Hur väl uppfylldes målen?

FOKUS PÅ INDIVIDUELLA FÖRVÄNTNINGAR, FÖRHOPPNINGAR OCH BEHOV

Anteckna frågorna nedan på whiteboard eller badderblocksblad så att deltagarna inte tappar bort dem medan de funderar:

- Hur uppfylldes dina förväntningar och förhoppningar på studiecirkeln?
- Vad upplevde du som särskilt värdefullt/intressant/nyttigt av det du lärde dig?
- Vad behöver du och vad vill du lära dig mer om?

Be deltagarna fundera en stund under tystnad och anteckna sina svar. Delta själv i övningen.

Dela era svar med varandra i en runda.

Gå vidare?

Kanske någon av deltagarna vill leda en cirkel i Konsten att ställa ut samtidskonsten i en annan grupp? Ska gruppen fortsätta med ett annat ämne? Du som lett cirkeln: Vad behöver du tänka på till nästa gång? Vill du leda en cirkel i ett annat ämne?

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

METODER SOM SKAPAR DELAKTIGHET

Backspegel

Det är bra att återknyta till föregående träff innan dagens tema lyfts. Det blir en liten repetition av det viktigaste samtidigt som nya tankar kring temat får sitt utrymme. Du som är ledare kan initiera backspegeln med frågan ”Vad var det vi tog upp vid vår förra träff?” Nästa fråga kan gälla om någon spanat kring en fråga gruppen inte förmådde reda ut vid den förra träffen. Och sedan: ”Har någon kommit på något kring temat, någon fråga eller tanke, som han eller hon vill ta upp?”

Rundan

Vid rundan går ordet runt och var och en talar utan att avbrytas av de andra. Tänk på att frågeställningen ska vara tydlig. Ibland behöver taltiden begränsas: ”Berätta med några meningar”. Tala om att den som inte just då har något att säga kan ”passa”. Fråga gärna: ”Vem vill börja?”. Det är viktigt att inte alltid samma person startar – och samma person kommer sist när kanske det mesta är sagt.

Läsa med frågetecknen och utropstecken

Be deltagarna att läsa aktivt, med pennan i handen. Be dem att stryka under *det i texten som väcker frågor* hos dem och markera med frågetecknen i marginalen. Be dem att stryka under *det i texten som ger aha-upplevelser och det som de särskilt fastnat för och vill höra andras tankar om* och markera med utropstecken i marginalen. Du som är ledare läser förstås på samma sätt. Understrykningarna hjälper er att snabbt komma in på de frågor som engagerar just er.

Brainstorm

Här ska det gå undan och ordet är fritt. Ledaren ber om exempel eller synpunkter och antecknar på blädderblock eller whiteboardtavla vartefter svaren kommer. En variant är att deltagarna skriver sina idéer/synpunkter på post-it-lappar. Det som kommer fram ska inte kommenteras under brainstormens förlopp. Kommentarer, eller diskussion, utifrån det man skrivit upp tar man när idéerna uttömts. I kommenterandet ska inget utpekas som fel eller dumt.

Bikupa

Ett oslagbart sätt att få alla delaktiga är att bryta upp gruppen i mindre enheter. I bikupan reflekterar och samtalar man i par eller i grupper om tre personer. För de flesta är det lättare att prata i en mindre grupp. Det känns lättare att komma ut med tankar som inte är färdigtänkta och som kan processas vidare i bikupan innan man even-

tuellt lyfter dem i storgrupp. När det slutat surra kan man be grupperna att berätta något från samtalet. Ibland är det bättre att låta samtalet stanna inom bikupan, det beror på syftet med övningen. Det kan finnas deltagare som störs om det blir surrigt i ett rum. Då är det en stor fördel att ha tillgång till små gruppum.

Bolla över frågor

I stället för att du som är ledare svarar på de frågor som ställs – bolla över till övriga deltagare: ”Vad tänker ni?” ”Är det någon som vet något om det här?”

Bildspråk

Sensus har uppsättningar av svart-vita fotografier särskilt utvalda för att väcka associationer, lyfta tanken och ge idéer. Bildspråk kan användas vid *presentationsövningar* och i många andra sammanhang då deltagarna ska berätta om sina tankar och känslor. Så här kan man göra en presentationsövning med Bildspråk:

Bilderna sprids på ett bord, eller en golvyta som alla kan gå runt. Instruktionen är: ”Välj en bild som säger något om dig själv. Ta inte upp bilden, utan låt den ligga kvar. Kanske någon annan väljer samma bild. När du bestämt dig för en bild kan du sätta dig igen. Då ser vi när alla är klara med sitt val.” Spela gärna lugn musik under det att deltagarna väljer sin bild – om du inte tror att musiken kan störa koncentrationen. Alla berättar sedan kort varför de valt sin bild. ”Tack” är en tillräcklig kommentar efter varje presentation.

Bildspråket lämpar sig också för en kortfattad *lägesbeskrivning*: ”Så här känner jag mig just nu”. Eller för en *utvärdering*: ”Så här tycker jag att cirkelarbetet funkar”. En sådan utvärdering av hur arbetet fortskrider kan man göra flera gånger under cirkelns gång.

Spaning

Konstscenen är ständigt skiftande och kulturdebatten är i bästa fall livlig. Uppmuntra gärna deltagarna att ta med sig sådant som berör studiecirkelns teman. Intresset för att vara ”spanare” varierar säkert i gruppen. Låt den (eller de) som är intresserad ta på sig uppgiften.

Checka ut

Utcheckningen är ett sätt att runda av träffen eller sammanfatta den. Checka ut med ett ord: Var och en säger det ord som kommer för hen när hen tänker på dagens sammankomst.

Checka ut med en mening: Det här tar jag med mig från dagens sammankomst.

Checka ut med en positiv mening: Var och en berättar vad som var det bästa med dagens träff.

Checka ut med ”känt, tänkt och lärt”: Var och en berättar *med några få meningar* något som hen känt respektive något som hen tänkt och lärt. (Här kan du som ledare behöva begränsa den som vill berätta mer än det finns tid för. Alla ska ju hinna.)

Tala konst, tala liv

Särskilt för konstsamtal finns Tala konst tala liv.Handledningar finns för bildkonst, performance, ljudkonst, smyckekonst och hantverk. Du hittar dem på Sveriges konstföreningars och Sensus hemsidor. Missa inte att lägga in åtminstone något Tala konst, tala liv-samtal i studiecirkeln! Ta gärna med metoden till en gemensam konstupplevelse. Det är mycket lätt att med hjälp av handledning leda ett tala konst, tala liv-samtal.

Fler pedagogiska tips och metoder hittar du i Sensus metodbank på webben: www.sensus.se/metodbank

Exempel på hur cirkeln kan annonseras

Vill du lära dig mer om samtidskonst och arrangörskap?

Nu erbjuder vi en studiecirkel för dig som vill lära dig mer om samtidskonst och hur du tillsammans med andra – och en eller flera konstnärer - genomför ett konstprojekt från ax till limpa.

Studiecirkeln vänder sig i första hand till medlemmar av Sveriges Konstföreningar, men också du som ännu inte är medlem i en förening är välkommen.

I studiecirkeln arbetar vi med de erfarenheter som finns i gruppen och med studiematerialet Konsten att ställa ut samtidskonsten – en guidebok.

Tid: (exempelvis sju torsdagar kl. 19-21 med start den 2 mars 2015. Gör klart om en konstresa ingår och i så fall vilken dag den är.)

Plats:

Avgift:

Anmälan: (Hur man anmäler sig och sista anmälningsdag.)

Information: (Din e-postadress och/eller ditt telefonnummer.)

Logo Sveriges Konstföreningar

Logo Sensus

PLATS FÖR EGNA ANTECKNINGAR

Konsten att ställa ut samtidskonsten – en guidebok är en del av en satsning som görs gemensamt av Sveriges Konstföreningar, Riksutställningar, Sensus studieförbund och Länskultur Gävleborg. I satsningen ingår pilotutbildningen Samtidskonst, publik och arrangörskap och även studiecirkel. Förhoppningen är att det i varje konstförening som känner ett behov av att utveckla sitt arrangörskap ska hållas studiecirkel. Denna handledning vill vara ett stöd för cirkelledarna.

Sedan 2011 har Sveriges konstföreningar och Sensus ett avtal om samarbete i folkbildningsverksamheten, och sedan 2012 är Sveriges konstföreningar medlemsorganisation i Sensus.

Sensus arbetar med folkbildning och är ett av de studieförbund som får ekonomiskt stöd av staten.

Sensus uppdrag är bland annat att bidra till att människor tar aktiv del i samhällsutvecklingen och att bidra till att bredda intresset för och delaktigheten i kulturlivet.

► *Läs mer om Sensus på www.sensus.se*

Sveriges konstföreningar arbetar för att väcka, underhålla och utbreda intresse för och kunskap om konst.

► *Läs mer på www.sverigeskonstforeningar.nu*